

KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

2-11/2026.

BESZÁMOLÓ

A BALASSI BÁLINT KÖNYVTÁR

KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZERÉNEK

2025. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

KÖNYVTÁRELLÁTÁS NÓGRÁD

BBK KSZR

Balassi Bálint Könyvtár
Salgótarján, 2026

BESZÁMOLÓ A BALASSI BÁLINT KÖNYVTÁR KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZERÉNEK 2025. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

A Balassi Bálint Könyvtár által működtetett Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer, (a továbbiakban KSZR), 2025-ben 123 kistélepülés számára biztosította a települési könyvtári ellátást Nógrád vármegyében. A rendszer folyamatos működtetésével a könyvtári szolgáltatások kiterjesztésével a vármegye legkisebb településein élők számára is lehetővé vált lakóhelyükön a könyvtári, információs és közösségi funkciók elérése, használata.

A könyvtári ellátást a kistélepülésekkel megkötött szolgáltatási szerződés alapján végzi a könyvtár, melynek értelmében a kistélepülési önkormányzat biztosítja a szolgáltatás fogadására alkalmas szolgáltató helyet és a működtetést, valamint a személyi feltételeket. A vármegyei hatókörű városi könyvtár a szakmai tartalomért felel. A szolgáltatás szervezése és megvalósítása a könyvtár és a fenntartó önkormányzatok közötti szoros együttműködésen alapul. A célok és a hatékony működés érdekében, intézményünk folyamatosan törekszik a párbeszédre, az önkormányzatokkal és a szolgáltató helyekkel való rendszeres információcserére, kapcsolatépítésre, kapcsolattartásra.

A szolgáltató rendszer folyamatos működtetésével, a szolgáltatások és a szolgáltató helyek fejlesztésével a kistélepülésen élők számára színvonalas és korszerű könyvtári ellátás biztosítására törekszünk a rendelkezésünkre álló források ésszerű és tudatos felhasználásával. Mivel a KSZR támogatás összege 2013 óta stagnál, az infláció és a romló gazdasági környezet miatt évről évre újabb kihívásokkal kell szembe néznünk. Mindezek ellenére törekszünk arra, hogy a szolgáltatás minőségi szempontjai lehetőség szerint minél kevésbé sérüljenek.

Főbb terveink, törekvéseink a 2025-es évre a következők voltak:

- Folyamatosan végezzük rendszeres dokumentumellátó tevékenységünket tartós és cseréletéti állományegységek kihelyezésével, folyóiratrendelési lehetőség biztosításával
- Folytatjuk a szolgáltatóhelyek megújításának támogatását, eszközökkel, bútorzattal való ellátását, a felszereltség javítását
- Intenzívebb helyszíni munkára törekszünk a szolgáltató helyek állományának gondozásával, selejtezésével, ellenőrzésével, vonalkódosításával és elektronikus feltárással segítjük a könyvtárak hatékonyabb működését
- A szolgáltatóhelyek saját állományainak retrospektív feltárással javítjuk a szolgáltatóképességet, és az elektronikus kölcsönzés lehetőségét biztosítjuk
- Megújítjuk rendezvénykínálatunkat, új előadókkal és előadásokkal gazdagítjuk Rendezvénypalettánkat
- Szakmai napok, programok és képzéseink segítségével a könyvtárosok felkészültségét, ismereteik bővítését segítjük
- Fokozott figyelmet fordítunk az új könyvtárosok esetében a feladatellátáshoz kapcsolódó alapvető ismeretek átadására, a folyamatos párbeszéd fenntartására

- Ösztönözzük a könyvtárosokat új közösségi programok, könyvtári foglalkozások, közösségi aktivitások szervezésére
- A KSZR könyvtárosok számára Kreatív Könyvtáros Klub indítását tervezzük kiscsoportos jelleggel
- Corvina képzésünkkel ösztönözni kívánjuk a könyvtárosokat a rendszer tudatos használatára és az elektronikus kölcsönzés bevezetésére
- A nyári időszakban olvasásnépszerűsítő játékokra hívjuk a kistételepüléseken élő gyermek és felnőtt olvasókat
- A könyvtárak, megújult szolgáltató helyek jó gyakorlatait mutatjuk be KönyvtárKép című kiadványunkban
- KSZR honlapunk folyamatos aktualizálásával a szolgáltatást népszerűsítjük, szolgáltató helyek munkájáról, elérhetőségéről tudósítunk
- Könyvtárellátás Nógrád közösségi oldalunkon a szolgáltatóhelyek híreiről, eseményeiről való bejegyzések megosztásával segítjük a programok népszerűsítését és a tapasztalatok, élmények megosztását

A tervezett célok végrehajtása során rugalmasan kezeltük a felmerülő változások, személycserék, valamint az országos programok és szakmai elvárásokból fakadó új feladatok és lehetőségek kapcsán adódó feladatokat.

A tervezett célok megvalósulása, 2025-ös év eredményei részletesen:

Szolgáltató helyek, szolgáltatási feltételek

2025-ben a KSZR által ellátott településeken javultak a szolgáltató helyek infrastrukturális feltételei, a használók megújult, korszerűbb feltételek között vehetik igénybe a könyvtári szolgáltatásokat az önkormányzatok és a Balassi Bálint Könyvtár együttműködése eredményeképp. Öt könyvtár épülete, bútorzata, felszereltsége, állománya és szolgáltatásai tekintetében is korszerűsítés, megújulás történt. Szarvasgedén és Legénden új könyvtár és közösségi színtér került kialakításra pályázati támogatással, mindkét esetben épületkorszerűsítés és jelentős alapterületbővülés is történt. Szarvasgedén önálló épületben nyert elhelyezést a könyvtár a közösségi színtérrel együtt, így a kulturális és közösségi funkciók szervesen együtt jelennek meg és kiegészítik, erősítik egymást. Legénden a könyvtár épületének felújításával, korszerűsítésével szintén sikerült integrálni a közösségi és kulturális tevékenységeket, biztosítani a könyvtárhasználat és közösségi élet korszerű feltételrendszerét. Nemtiben az eddigi épületen belül sikerült tágasabb, világosabb, vonzóbb elhelyezést biztosítani a könyvtár számára, mely által új kulturális és közösségi funkciókkal is kibővült a szolgáltatóhely tevékenysége. Ecsegen a már meglévő könyvtárhelyiségek újraszervezésével és újrabútorozásával világosabb, gyermek- és felhasználóbarát könyvtári miliőt sikerült kialakítani, mely a fizikai tér megújításán kívül, fontos központjává és szervező erejévé vált a faluközösség kulturális életének. Patakon az év végén fejeződött be a könyvtár épületének felújítása, amelynek során a könyvtárhelyiség is korszerűsítésre került (fűtés, világítás,

burkolat). Mind az öt szolgáltatóhely újrabútorozását, és eszköz korszerűsítését a Balassi Bálint Könyvtár támogatta, a KSZR szolgáltatás keretében. Az újrabútorozáshoz legnagyobb mennyiségben polcokat és ülőbutorokat, asztalokat, székeket és más berendezési tárgyakat biztosítottunk. Nagy hangsúlyt fektettünk a gyermekrészlég, gyermeksarok otthonossá tételére, az életkori sajátosságoknak megfelelő, esztétikus, barátságos környezet kialakítására. A bútorzat korszerűsítése mellett a technikai feltételek javítását is segítettük, igény szerint okostelevízió, laptop, nyomató és más eszközök biztosításával. A fizikai környezet és a működési feltételek javítása minden esetben az olvasóközönség részéről kiemelkedő érdeklődést, a szakmai munka megújítását és a használat ugrásszerű növekedését vonta maga után.

A kiemelten fejlesztett, felújított szolgáltató helyek mellett több könyvtár munkájának és működésének megújítását is támogattuk ülőbutorokkal, könyvtári célbutorokkal, babzsákokkal, társas- és fejlesztő játékokkal.

A számítástechnikai korszerűsítés terén 2025-ben arra törekedtünk, hogy a szolgáltatóhelyeken a már elavult asztali számítógépek minőségi cseréjét, valamint a meglévő és az új gépek vírusvédelmét biztosítsuk a rendszerben. Emellett a könyvtárosok részéről megfogalmazott igénynek megfelelően új laptopokat vásároltunk, melyet a könyvtári adminisztrációhoz, könyvtári rendezvényekhez is felhasználhatnak. Színes nyomtatók és digitális fényképezőgépek beszerzésére is sor került. A KönyvtárMozi feltételrendszerét könyvtárunk az elmúlt évben okos televíziók vásárlásával biztosította, ezáltal egy eszközzel kiváltható lett a projektor, hangfal és a vetítővászon. Gyorsabb lett a vetítés infrastruktúrájának a beüzemelése, és a könyvtár további szolgáltatásai is bővültek.

Dokumentumellátás

2025-ben a KSZR keretében a dokumentumbeszerzésre rendelkezésre álló összeget a korábbinál is nagyobb tudatossággal igyekeztünk felhasználni.

A dokumentumbeszerzés területén 2025-ben is korábbi együttműködő partnereink a LÍRA Zrt. és a KELLO Nonprofit Kft. voltak. Kínálatuk valamelyest eltér, egymást kiegészíti, így nagyobb választékból, gazdagabb kínálatból tudtuk a beszerzéseket biztosítani. A nagytételű vásárlások után jelentős árkedvezményt is sikerült realizálni a könyvek és egyéb dokumentumok vásárlása kapcsán. Mindezek mellett is a növekvő dokumentumárak miatt a múlt évben 9,4%-kal kevesebb dokumentumot tudtunk beszerezni. A megvásárolt könyvek átlagára az előző évihez viszonyítva 2.848 Ft-ról 3.103 Ft-ra nőtt.

A szolgáltató helyek számára 2025-ben is lehetőséget biztosítottunk arra, hogy a számukra hosszú távon szükséges minőségi dokumentumokat tartós letétként kérjék végleges kihelyezésre. Az igényelt könyveket a két beszállító webáruházából választhatták ki 2x150.000 Ft értékben. A megrendelt dokumentumokat feldolgozva, elektronikus nyilvántartásba véve kölcsönzésre kész állapotban juttattuk el a szolgáltató helyekre.

A csereállományba a beszerzett dokumentumok kisebb része került, melynek főként a helyben lévő állományokat kiegészítő szerepe van. Tartalmi összetételüket tekintve a gyorsabban avuló és elhasználódó sikerkönyvek, gyermekkönyvek, ismeretterjesztő- és hobbikönyvek valamint szórakoztató irodalom alkotja.

Leltárba vett dokumentumok	6.286	19.360.860
Ebből csere	1.958	6.699.684
Ebből tartós	4.238	12.661.176

A KSZR dokumentumszolgáltatás részeként a szolgáltató helyek számára 2025-ben is biztosítottuk a folyóirat rendelés lehetőségét. A könyvtárak 50.000 Ft értékben választhattak a Magyar Posta Zrt. kínálatából összeállított listából. A folyóiratokat is érintő drágulás miatt változatlan összegből 2025-ben közel 10%-kal kevesebb folyóiratot tudtunk megrendelni. Sajnálatosan a Posta a megrendelés után nem biztosított számunkra kedvezményt, ezért a jövőben más beszerzési forrás bevonását tervezzük.

Az elmúlt évben is lehetőséget kaptunk nemzetiségi dokumentumok megrendelésére a kistélepusi könyvtárak számára. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár ajánlójegyzékéből előzetes felmérés alapján igényeltünk szlovák és cigány nemzetiségi dokumentumokat. A megrendelt szállítmány a múlt évi késedelmes szállítás miatt most került be a könyvtárunkba, ennek feldolgozása, kiszállítása a 2026. év feladata lesz.

Állománygondozás, feltárás

A kistélepusi könyvtárakban igénybe vehető szolgáltatások alapja a sokoldalú, a helyi olvasók igényeit és szakmai szempontokat is figyelembe vevő, tartalmában, küllemében és összetételében is minőségi, rendezett és elektronikusan is feltárt állomány.

A szolgáltatóhelyek többsége rendelkezik saját állománnyal, melyet a KSZR dokumentumszolgáltatása révén tartós letéti és cseréletéti állományrészekkel egészítettünk ki, az állomány frissítése és összetételének javítása céljából. A saját állomány gyarapítására az önkormányzatok már csak kevés esetben biztosítottak forrást, így az állomány frissítése, megújítása többségében a KSZR forrásaiból történt. A saját forrásból beszerzett, illetve olvasói felajánlasként kapott dokumentumok feldolgozásában, felszerelésében és nyilvántartásba vételében vagy feltárásában is segítettünk, hogy azok az olvasók számára mielőbb kézbevehetők, kölcsönözhetőek legyenek.

Az elektronikus nyilvántartásba vett dokumentumok aránya tovább javult. Célunk volt, hogy minden állományba vett dokumentum, ami a rendszer könyvtárainak bármelyikébe is bekerül, elektronikusan elérhető, kereshető, kölcsönözhető legyen. Folyamatosan dolgoztunk a

szolgáltatóhelyek állományának retrospektív feltárásán is. 2025-ben Nógrád és Buják állományának feltárását fejeztük be. Elvégeztük Ecseg állományának vonalkóddal való ellátását és elindult itt is a teljes állomány feltárása. Az állományok feldolgozása és adatbázisba rögzítése nagy feladat, de folyamatosan dolgoztunk és dolgozunk a megvalósításon. Jelenleg a szolgáltató helyek 82,1%-ának állománya teljeskörűen feltárt és kereshető az KSZR elektronikus katalógusában az alábbi címen: <https://corvina.bbmk.hu/WebPac.bbtddb/CorvinaWeb?action=advancedsearchpage>

Helyszíni állománygondozási munkákra a következő kistélepüléseken került sor: Selejtezést, illetve állományrendezést Bárnán, Bokoron, Ecsegen és Szendehelyen, Mátraszelen, Magyargécben végeztünk. Állományellenőrzésre Karancskesziben és Héhalomban került sor. Legénden, Szarvasgedén, Ecsegen, Nemtiben és Patakon a könyvtárak költöztetése és felújítás miatt került sor állományrendezésre. Ecsegen megtörtént a teljes állomány vonalkódozása. Folyamatban van Romhány, Szécsénke, Szirák, Karancslapujtő állományának vonalkódozása. A vonalkódozást segítettük és ösztönöztük, mivel ez az alapja a dokumentumok adatbázisban való feldolgozásnak és végső soron az elektronikus elérésnek és elektronikus kölcsönzésnek. Befejeztük a Nógrádi és Bujáki szolgáltató hely retrospektív feltárását, és elindítottuk az ecsegi állomány rögzítését.

Segítettük a szolgáltató helyek által vásárolt dokumentumok feldolgozását. A rétsági járásban a Végh József helyismereti kutató által a könyvtáraknak ajándékozott könyvsomagok feldolgozását, nyilvántartásba vételét és Corvina adatbázisba rögzítését is elvégeztük.

Használat

A KSZR tevékenységének minden eleme azt célozza, hogy a szolgáltatóhely használója, látogatója, olvasója elégedett legyen a szolgáltató hellyel, a szolgáltatásokkal, a könyvtárossal, a szolgáltató helyen megtalálható dokumentumokkal, programokkal és a visszatérő rendszeres használói közösség részévé váljon.

Örömmel tapasztaljuk, hogy a szolgáltatási környezet javulása, a rendszeres nyitva tartás, a felkészült, és alkalmas könyvtáros személye, mekkora hatást gyakorol a könyvtárak hatékony működésére és a helyi közösségre.

Úgy tapasztaljuk, hogy azok a szolgáltató helyek, ahol rendszeres, megbízható nyitvatartással és stabil könyvtári személyzettel rendelkeznek, hatékonyabban, jobb kihasználtsággal működnek.

A könyvtárak használata 2024 óta újra javuló tendenciát mutat. Akkor már néhány értéknél tapasztaltunk emelkedést, 2025-ben minden használati mutató javult:

A személyes használatok száma vármegyei szinten több, mint 10.000 fővel, 13%-kal nőtt, elsősorban a 1-1500 lakosú településeken látványosan emelkedett. Vélhetően pozitívan befolyásolta a tendenciákat az elmúlt évben átadott 4 megújult szolgáltatóhely iránt megnövekedett érdeklődés, valamint a szolgáltatóhelyeken megrendezésre került rendezvények számának és látogatottságának emelkedése is.

Az otthoni internethasználat és a mobileszközök és mobilhasználat térhódítása mellett is nőtt az internethasználatok száma 12,5%-kal. Itt a növekedés döntően az 1501-5000 fős kategóriában volt a leginkább számottevő.

Örömmel tapasztaljuk, hogy évről évre lassan, de kiegyensúlyozottan növekszik a kölcsönzött dokumentumok száma, főként a nagyobb településeken. Az előző évihez viszonyítva közel 10%-os emelkedés tapasztalható.

A helyben használatok száma 2025-ben jelentősen, 39%-kal emelkedett, a 2023-as értékhez képest több, mint kétszeresére nőtt. A növekedés 1.500 lakosnál kisebb településeken kiemelkedő növekedést mutat.

A 14 éven aluliak esetében is pozitívrá váltottak az értékek. A regisztrált használók (beiratkozottak) száma 5%-kal, a látogatók száma 1,5%-kal, a kölcsönzött kötetek száma pedig 9%-kal nőtt. Ezek a számok biztató tendenciát mutatnak. A helyben használt dokumentumok száma 61%-os emelkedést mutat.

A kedvező tendenciák kisebb mértékben a „Könyvtári Kihívás” országos olvasásnépszerűsítő pályázat hatásainak is betudhatók. Bár a 2024/25. évi pályázaton a KSZR szolgáltató helyek közül csak Ecseg vett részt, a Könyvtári Kihívás 2.0 felhívásra 27 kiskönyvtár jelentkezett. Ennek számottevő hatása inkább a következő évi eredményeknél jelentkezik majd.

A pozitív mutatók arra engednek következtetni, hogy a könyvtárak újra vonzóvá válnak a közösségi tevékenységekre, informálódásra és olvasásra. A kölcsönzési és helyben használati adatok folyamatos emelkedése jelzi, hogy az emberek visszatérnek az olvasáshoz, van igény a könyvtárakra, a könyvtárhasználatra és a könyvtárban szervezett közösségi programokra.

Rendezvényszervezés, közösségi programok

A KSZR szolgáltatás egyik legkedveltebb eleme a múlt évben is a szolgáltató helyek számára ingyenesen biztosított programok szervezése volt. Ezúttal is nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a kistépülések számára minőségi, igényes rendezvényeket biztosítsunk. Rendezvényeinket külső előadók bevonásával szerveztük.

A rendelkezésünkre álló keretből 2025-ben minden szolgáltatóhely számára 3 ingyenes rendezvényt tudtunk biztosítani. Rendezvénypalettánkba új előadók kerültek a korábbi előadók mellé. A Zenthe Ferenc Színház, a Boróka Bábszínház és a Kispöfögők Társulat programjait a településeken szívesen fogadták.

A kínálat összeállításánál most is törekedtünk arra, hogy minden korosztály számára igényes programot tudjunk ajánlani.

A szolgáltatóhelyek többsége az igénylésnél inkább a gyermekeknek szóló rendezvényeket részesítette előnyben, elsősorban az óvodás és iskolás korosztálynak szóló programokat választották. A legnépszerűbbek a bábelőadások, zenés-interaktív programok voltak. Az iskolás korosztály részére könyvtári- és irodalomnépszerűsítő foglalkozásokat, zenés, ismeretterjesztő programokat szerveztünk. Továbbra is keresettek voltak a néphagyományok, néptánc,

hagyományörzés, zenei kultúra területén biztosított programjaink, amelyek minden korosztályt sikerrel szólítottak meg.

A rendezvények típusa szerint a műsoros, élményalapú programok voltak messze a legnépszerűbbek.

A rendezvények kapcsán folyamatos visszajelzést kértünk a szolgáltatóhelyektől, adatlap formájában. A beérkezett véleményeket folyamatosan figyelemmel kísértük és felhasználtuk a szervezőmunka során, illetve a 2026. évi rendezvénykínálat összeállításánál.

Minden programról a létszám mellett fotódokumentációt is kértünk.

A kistérségi szolgáltatóhelyek az ingyenesen kapott rendezvények mellett számos saját szervezésű programot valósítottak meg vagy fogadtak be. A 2025. év adatai azt mutatják, hogy nőtt a könyvtárakban vagy a könyvtárak által szervezett programok látogatottsága. A saját rendezvények száma 15%-kal nőtt, a rendezvények résztvevőinek száma is emelkedett 21%-kal.

Ez az örömteli tendencia megerősíti a kistérségeken a könyvtárak közösségi szerepét. Kiállítások, vetélkedők, baba-mama klub, olvasóköri, ismeretterjesztő rendezvények egyaránt szerepelnek a szolgáltatóhelyek kínálatában. Népszerű a kézműveskedés, a diavetítés és a KönyvtárMozi foglalkozás is. Több kistérség is működik a könyvtárakban, főként alkotó, vallási, életmód, kertészkedés, irodalom, egészségmegőrzés, mese és irodalom témakörben. De a szolgáltató helyek befogadó közösségi térként otthont adnak más rendezvényeknek is. Könyvtárunk eszközökkel támogatja és ösztönzi a szolgáltatóhelyeken a saját rendezvények megtartását. Diavetítővel, kölcsönözhető diafilmekkel, papírszínházzal, a KönyvtárMozihoz nagyképernyős okostelevíziókkal is segítjük a közösségi programok megvalósítását, a szükséges infrastruktúra kiépítését.

Ösztönöztük és segítettük az országos könyvtári akciókhoz való csatlakozást, az Internet Fiesta, Országos Könyvtári Napok idejére online játékokat készítettünk, melyek megoszthatók voltak a szolgáltatóhelyek közösségi oldalain. 2025-ben 40 településről 7.195 fő kapcsolódott be a játékaink által az országos programokba.

A nyári folyamán az egészséggel, életmóddal kapcsolatos közösségi játékot hirdettünk közösségépítő céllal, melyet közös találkozóval zártunk. A legsikeresebb csapatok - Ecseg, Nőtincs, Mátraszőlős - elnyerték a Könyvbarát Közösség 2025 díjat.

Továbbképzés, konzultáció, szakmai koordináció

A kistérségeken a szolgáltatás közvetítője a helyi könyvtáros, ezért kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a kollégák rendelkezzenek munkájukhoz szükséges ismeretekkel, naprakész tudással. Emellett fontosnak tartjuk azt is, hogy érdeklődők, nyitottak legyenek. Szakmai ügyekben bizalommal forduljanak az ellátó könyvtár munkatársaihoz, és egymással is építő, jó kapcsolatot ápoljanak.

2025-ben a fenti célok mentén új kezdeményezésként indítottuk el Kreatív Könyvtáros Műhelyünket, amelynek célja volt a szakmai párbeszéd és tapasztalatszerzés elindítása kiscsoportos formában, az egymás közelében élő kollégák számára. Arra törekedtünk, hogy a műhelynapokon olyan közösségeket hozunk létre, amelyek később is együtt tudnak működni. Programjaink központi tematikája a „zöld könyvtár” volt. Tavasszal Vanyarc adott otthont az első programnak, melyen 16 kolléga vett részt. Ősszel Nemtiben került sor a második programra, 27 fő részvételével. Az érdeklődők növekvő száma is mutatja, hogy a kollégák is hasznosnak tartották az első alkalmat, mivel a második programra az első műhelynap szinte valamennyi résztvevője eljött, és új érdeklődőkkel is gyarapodott a létszám.

A program sikeressége és hatékonysága miatt is szeretnénk ezt a formát megtartani és más településekre és más témákra is kiterjeszteni a „zöld” gondolat megtartásával. A program érdeme a kollégák kapcsolatrendszerének bővülése, valamint egymás munkájának megismerése és új együttműködések, párbeszéd kialakítása.

Köszönjük, azoknak az önkormányzatoknak, amelyek támogatták és befogadták a rendezvényeket, és segítették a kollégák eljutását a szakmai műhelynapokra.

Vármegyei szintű szakmai programjainkon is szívesen vettek részt a kistérségi könyvtárosok:

Tavasszal vármegyei Információs szakmai napunkon a könyvtáros szakma aktuális eseményeiről, tennivalóiról hallhattunk fontos információkat Rostás Norberttől, a KIM Közgyűjteményi Főosztály könyvtári referensétől, Rózsa Dávidtól az OSZK főigazgatójától és Bajnok Tamarától a Könyvtári Intézet osztályvezetőjétől.

Szeptemberben az Országos Széchényi Könyvtárba látogattunk el a vármegyei könyvtárosaival, ahol a nemzeti könyvtár nyilvános terei mellett a raktárakba és a digitalizáló részleg munkájába is betekintést nyertünk.

Novemberben egy új kiadványfajtaival és annak könyvtári felhasználásával ismerkedtünk meg a Silent Book szakmai nap keretében. A programnak nagy sikere volt, különösen a gyakorlati, kiscsoportos workshop mozgatta meg a résztvevők kreativitását.

A nyári folyamán Corvina IKR használó tanfolyamot szerveztünk a vármegyei könyvtárosai számára. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a kollégák ismerjék meg az integrált rendszer felületeit, lehetőségeit a tudatosabb használat és az elektronikus kölcsönzés bevezetése érdekében. A kistérségi könyvtárak közel 90%-ában már rendelkezésre áll az elektronikus kölcsönzés feltételrendszere, ezért is biztatjuk a kollégákat, hogy használják ki, éljenek az adminisztráció csökkentésének lehetőségével.

November végén két alkalommal is konzultációs napot hirdettünk a Könyvtári Kihívás 2.0 pályázat kapcsán. Az országos hatókörű pályázat a legkisebb könyvtárak számára is esélyt ad arra, hogy jelentős pénzdíjat nyerjenek el olvasásnépszerűsítő programsorozatok szervezésével. Ösztönöztük és segítettük a kollégák csatlakozását a pályázathoz, információkkal, egyeztetéssel és a korábbi tapasztalatok megosztásával és személyes konzultáció lehetőségével is bátorítottuk őket, ösztönzőcsomag összeállításával motiváltuk a szolgáltató helyek csatlakozását.

A Könyvtári Kihívás 2.0 pályázaton induló települések számára kiajánlott ösztönzőcsomag tartalma:

- A pályázók között kisorsolunk 1 db 3D nyomtatót
- Minden pályázó számára biztosítunk 1 db plusz rendezvényt a Rendezvénypalettából a pályázati időszakban (május hónapban)
- A pályázók csatlakozhatnak a KönyvtárMozi szolgáltatáshoz, illetve KönyvtárMozi mintafoglalkozások is kérhetők
- Könyvtári kézműves foglalkozás igényelhető
- Csoportos könyvtárlátogatás lehetőségét biztosítjuk a vármegyei könyvtárban
- Tapasztalatátadó, szakmai napok szervezésével segítjük a pályázókat
- A pályázók folyamatos mentorálását, egyéni támogatását biztosítjuk a pályázati időszakban

Nagyon fontosnak tartottuk, hogy a településeken dolgozó kollégák számára elérhetők legyünk. E-mailen, telefonon, vagy akár személyesen is. Külön odafigyeltünk az új kollégákkal való megismerkedésre, betanításukra. Igyekeztünk minden helyre kimenni, egyeztetni és betanítani az új könyvtárosokat. Természetesen minden könyvtáros számára biztosítottuk a személyes konzultáció lehetőségét adott témában, az év végén a Könyvtári Kihívás pályázat kapcsán is kilátogattunk a szolgáltatóhelyekre. Helyszíni vagy személyes konzultációval segítettünk: Kutasó, Héhalom, Mátraszele, Nemeti, Csécse, Ecseg, Ipolyszög, Szendehely, Karancskeszi, Karancsberény, Legénd, Lucfalva, Nógrádkövesd, Vanyarc, Nógrádsipek, Palotás, Szanda községekben.

Rendszeresen tájékoztattuk a kollégákat a könyvtárakat érintő információkról, országos könyvtári hírekről, akciókról és képzési, továbbképzési lehetőségekről. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy az új könyvtárosokat segítsük, konzultációval, betanítással, helyszíni segítségnyújtással, információval. Szintén fontos feladat és cél volt az 1.500 lakosnál nagyobb létszámú településeken a könyvtárosok számára a jogszabályokban meghatározott képzettség megszerzéséhez szükséges képzésekről való tájékoztatás. A képzettségi követelményeket a 39/2013. (V. 31.) a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről szóló EMMI rendelet 5.§ (g) írja elő:

g) a szolgáltató helyen a kistélepülési önkormányzat

ga) 1500 fő alatti lakosságszámú kistélepülésen legalább érettségivel,

gb) 1500–2500 fő közötti lakosságszámú kistélepülésen középfokú szakirányú végzettséggel,

gc) 2500 fő feletti lakosságszámú kistélepülésen közalkalmazotti jogviszonyban, felsőfokú végzettséggel és könyvtáros szakképzettséggel rendelkező személyt foglalkoztat.

KönyvtárKép című kiadványunkban 2025-ben is lehetőséget adtunk a szolgáltató helyeken és a vármegye könyvtáraiban dolgozó kollégák számára a jó gyakorlatok bemutatására. Ez segíti és ösztönzi a kollégák munkáját. A könyvtárosok szívesen osztják meg sikereiket, eredményeiket másokkal, tudósítanak könyvtárukról, bemutatják tevékenységüket. A nyomtatott forma lehetővé teszi, hogy a szakmai kör mellett akár a saját olvasók számára is megjeleníthessék eredményeiket. 2025-ben a KönyvtárKép 2 újabb számmal bővült, benne többek között Nemti, Nézsa, Ecseg, Vanyarc, Tar, Lucfalva, Karancskeszi, Bercel, Erdőtarcsa, Mátraszőlős, Romhány, Héhalom, Nógrádmegyer könyvtárosának jó gyakorlataival. A kiadvány elektronikus változata, múlt évi és korábbi számai is elérhetők az alábbi címen:

<https://kszr.bbmh.hu/hu/konyvtarkep>

A KSZR szolgáltatóhelyekkel kapcsolatos eseményekről, hírekről a Könyvtárellátás Nógrád közösségi oldalunkon, illetve a KSZR saját weboldalán adtunk hírt.

Minden évben fontosnak tartjuk, hogy elismerjük a szolgáltató helyeken dolgozó kollégák munkáját. 2025 évben a könyvtárunk által alapított Balassi-díjat Ecseg község könyvtárosa, Figuráné Csáki Zsuzsanna vehette át kiemelkedő munkájáért. Az Év Települési Könyvtára címet pedig a Nógrádmegyer községben működő Könyvtári Információs és Közösségi Hely nyerte el. A Könyvbarát Község 2025 címet és az azzal járó Oklevelet pedig közösségi játékunk győztesei Ecseg, Mátraszőlős és Nőtincs csapatai vihették haza.

Összegzés

A KSZR tevékenységében a 2025-ös évben is folytatni tudtuk értékteremtő és értékközvetítő munkánkat. A kitűzött céljainkat a rendelkezésre álló keretek figyelembevételével meg tudtuk valósítani. Törekedtünk arra, hogy a szolgáltatás minőségi és mennyiségi paramétereinek figyelembevételével biztosítsuk az ellátást minden település számára. Ehhez figyelemre, fegyelmezett munkára és folyamatos párbeszédre volt szükség partnereinkkel az alábbiak szerint:

- ✓ Minden tevékenységünk egyeztetésen vagy előzetes igényfelmérésen, helyzetfelmérésen alapult.
- ✓ Nyitottak voltunk és vagyunk az együttműködésre, preferáljuk az újító kezdeményezéseket, szándékokat és az egyeztetés igényét.
- ✓ Nagy erőfeszítéseket tettünk a szolgáltatás és a szolgáltató helyek működési feltételeinek javítása érdekében.
- ✓ Ott tudunk és tudunk segíteni, ahol van rá igény, kereslet, saját terv, törekvés, elképzelés, ambíció.
- ✓ Minden szolgáltatóhelyen szükséges a megfelelő személy megtalálása, aki elkötelezett, szereti az embereket, tud mozgósítani és nyitott, kezdeményező és érdeklődő.
- ✓ Támogatjuk a kreativitást, az új ötleteket.
- ✓ Segítjük és támogatjuk a szolgáltatóhelyeket abban, hogy éljenek a pályázati lehetőségekkel (NKA pályázat, Könyvtári Kihívás pályázat ösztönző csomag)

- ✓ Érdekeltek vagyunk a szolgáltatóhelyek sikeres, eredményes működésében, szakmai és fizikai megújításában.
- ✓ Mindehhez elengedhetetlen az együttműködés, a párbeszéd a fenntartókkal és a könyvtárosokkal.

Összességében eredményes és sikeres évet zártunk. Bízunk abban, hogy az eddigi folyamatos építkezésen, fejlesztésen alapuló munkánkat tovább tudjuk folytatni, és a továbbiakban is biztosítottak lesznek hozzá a pénzügyi, anyagi, eszköz és a humán erőforrások.

A kistélepülési könyvtárak ellátása, a szolgáltatás folyamatosságának biztosítása 2025-ben is sok feladattal, időnként nehézséggel is járt, de sok örömmel és sikerélménnyel is. A megújuló könyvtárak, az egyre emelkedő forgalmi mutatók azt mutatják, hogy van szükség és igény a kistélepüléseken is a könyvtárakra. A változó világban a könyvtár stabil pont, a közösségi hely fontos helyé – „harmadik helyé” – vált, amely közel hozza egymáshoz az embereket, lehetőséget és alkalmat teremt találkozásokra, közös alkotásra, beszélgetésre, közös és egyéni élményszerzésre vagy azok megosztására.

Salgótarján, 2026. május 20.

Molnár Éva
igazgató

**A KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER
2025. ÉVI TEVÉKENYSÉGE SZÁMOKBAN**

KSZR szolgáltatást igénybe vevő kistélepülések száma: 123 db

Ellátott lakosság: 102.226 fő

Használati adatok

Forgalmi adatok 2025	
Beiratkozott olvasók száma	9.695 fő
Könyvtárlátogatók száma	86.611 fő
Kölcsönzött kötetek száma	51.335 db
Helyben használat dokumentumok száma	65.453 db

Könyvtárfejlesztések

2025-ben felújított könyvtárak száma	
Épületfelújítás	9 db
Könyvtárhelyiség felújítás	7 db
Könyvtári bútorzat felújítás	4 db

Felújítások

Település	Épület	Helyiség	Bútor
Alsópetény	X	X	
Borsosberény	X	X	
Ecseg			X
Galgaguta	X	X	
Legénd	X	X	X
Nemti			X
Nógrádszakál	X		
Patak	X	X	X
Szarvasgede	X	X	X
Szurdokpüspöki	X	X	
Tar	X		

A szolgáltatóhelyekre kihelyezett eszközök:

Eszköz neve	db
Notebook	16
Okos TV	8
Diavetítő	3
Diafilmek	27
Bútor, berendezés, könyvtári felszerelés	
Asztalok (többféle)	12
Székek (többféle)	11
Fotel	13
Gyerekülőke szett (asztal+4 szék)	3
Polcok (többféle)	35
Folyóiratállvány	6
Tábla (többféle)	14
Ruhafogas	4
Fellépő	1
Gyerekfotel (többféle)	13
Babzsák (többféle)	15
Játéktároló (többféle)	14
Szőnyegek (többféle)	18
Bábparaván	2
Indiánsátor	3
Plüssök (többféle)	14
Társasjátékok, fejlesztőjátékok	78
Szakmai kellékek, nyomtatványok, dekorációk	igény szerint

Dokumentumellátás

Gyűjteményfejlesztés	Darab	Érték (ezer Ft)
Könyvbeszerzés	6.211	19.275
Hangoskönyv	35	109
Diafilm	48	124
Folyóiratclófizetés	521	5.393
Összesen:	6.816	24.668

Letéti cserék

Letéti cserék	Alkalom	Darabszám
Csereletétek	221	11.445
Tartós letétek	133	4.282
Összesen:	354	15.727

Helyszíni állománygondozás, állományellenőrzés

Település neve	Feladat
Bárna	selejtezés, állományrendezés
Bokor	selejtezés, állományrendezés
Magyargéc	selejtezés, állományrendezés
Mátraszele	selejtezés, állományrendezés
Szendehely	selejtezés, állományrendezés
Karancskeszi	állományellenőrzés
Héhalom	állományellenőrzés
Legénd	állományrendezés
Nemti	állományrendezés
Patak	állományrendezés
Szarvasgede	állományrendezés
Karancslapujtő	vonalkódolás
Romhány	vonalkódolás
Szécsénke	vonalkódolás
Szirák	vonalkódolás
Buják	elektronikus katalógus
Nógrád	elektronikus katalógus
Ecscg	selejtezés, állományrendezés, vonalkódolás, elektronikus katalógus

A szolgáltató helyeken megvalósult rendezvények

2025-ben megvalósult rendezvények		
Tematika szerint	Rendezvények száma	Résztevők száma
Olvasás, szövegértés fejlesztő program	249	4.321
Könyvtári óra/ Könyvtárhasználati foglalkozás	321	4.916
Digitális kompetenciafejlesztő, információkeresési ism. nyújtó	24	264
Személyiségfejlesztő, képességfejlesztő	967	27.833
Egyéb	124	2.185
Célcsoport szerint	Rendezvények száma	Résztevők száma
Hátrányos helyzetűek	47	879
Nemzetiségi, közösségi identitást erősítő	25	495
Óvodások	345	8.657
Iskolások, középiskolások	340	8.645
Nyugdíjas korosztály	207	4.322
Családok, kismamák, felnőttek	698	16.150
Egyéb célcsoport számára	23	371
KSZR rendezvények összesen:	314	16.278
A szolgáltatóhelyek saját rendezvényei	1.371	23.241
Megvalósult rendezvények összesen 2025-ben:	1.685	39.519

Állomány feltártsága, az elektronikus katalógusban teljeskörűen kereshető, elektronikus kölcsönzésre alkalmas könyvtárak

Teljeskörűen feltárt állománnyal rendelkező könyvtárak			
Alsópetény	Héhalom	Mátramindszent	Ságújfalu
Alsótold	Hont	Mátranovák	Sámsonháza
Bánk	Horpács	Mátraszele	Sóshartyán
Bárna	Hugyag	Mátraszőlős	Szalmatercs
Bér	Iliny	Mátraterenye	Szanda
Bercel	Ipolyszög	Mátraverebély	Szarvasgede
Berkenye	Ipolytarnóc	Mihálygerge	Szécsényfelfalu
Bokor	Jobbágyi	Mohora	Szendehely
Borsosberény	Karancsalja	Nagybárkány	Szente
Buják	Karancsberény	Nagykeresztúr	Szilaspogony
Cered	Karancskeszi	Nagylóc	Szuha
Csécse	Karancsság	Nemti	Szurdokpüspöki
Cserhátsurány	Kazár	Mohora	Terény
Cserhátszentiván	Keszeg	Nagybárkány	Vanyarc
Csesztve	Kétbodony	Nézsa	Varsány
Csitár	Kisbágyon	Nógrád	Vizslás
Dejtár	Kisbárkány	Nógrádkövesd	Zabar
Dorogháza	Kisecset	Nógrádmarec	
Drégelypalánk	Kishartyán	Nógrádmegyer	
Egyházasdengeleg	Kozárd	Nógrádsipek	Folyamatban van:
Egyházasgerge	Kutasó	Nógrádszakál	Ecseg
Endrefalva	Legénd	Nőtincs	Romhány
Erdőkürt	Litke	Ősagárd	Szécsénke
Erdőtarcsa	Lucfalva	Patak	Szirák
Felsőpetény	Ludányhalászi	Piliny	Tar
Felsőtold	Magyargéc	Pusztaberki	Tolmács
Galgaguta	Magyarnándor	Rákócziánya	
Garáb	Márkháza	Rimóc	